

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

5. Vtrum sit facta aliqua vnio animæ, & corporis in Christo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

Synodo (vt in corpore articuli sexti inferius recitatur) cōpositio nis nomine vsi sunt: quamuis explicare eā non poterunt. ¶ In responsione ad eū eisdem quarti articulo, aduerte quod Auctor non dicit, q̄ cōpositio personæ Christi ex natura est ratione numeri, vt p̄na facie apparet, sed comparatum dicit, quod potius est ratione numeri, quam ratione partium. Quod est dicere, quod naturæ illæ potius habent rationem duorum convenientium in vnum, quam partium conuenientium in vnum. Hoc autem constat esse verissimū, quia ratio partis repugnat diuinitati & quodammodo humanitati: ratio autē duorum convenientium in vnum non repugnat eisdem. Cum quo tamē stat quod cōpositio ista longe maior sit, quam duorum conuenientium in vnam personam, vt patet ex dictis & dicendis, specialiter in hac quaestione secunda.

ARTICVLVS V.
Vtrum sit facta aliqua vnio animæ & corporis in Christo.

AD QVINTVM sic procedit. ¶ Vt q̄ in Christo nō fuerit vnio aīæ & corporis. Ex vnione. n. aīæ & corporis in nobis causat persona, uel hypostasis hoīs. Si ergo aīa & corpus fuerint in Chrō unita, sequitur q̄ fuerit vnio eorū aliqua hypostasis cōstituta: nō autē hypostasis uerbi Dei, q̄ est eterna. Ergo in Chrō erit aliqua p̄sona uel hypostasis p̄ter hypostasim uerbi, qd̄ est contra prædicta. ¶ 2. Præter. Ex vnione animæ & corporis cōstituitur natura humanae speciei. Dam. autem dicit in 3. lib. * q̄ in Dño Iesu Christo non est communem speciem accipere. Ergo in eo non est facta animæ & corporis vnio. ¶ 3. Præter. Aīa non cōiungit corpori, nisi ut uiuificet ipsum: sed corpus Chrī poterat uiuificari ab ipso uerbo dei, qd̄ est fons & principiu uitæ. Ergo in Christo non fuit vnio aīæ & corporis.

Super Quaestione secunda Articulum quintum.

¶ Titulus articuli. 5. clarus est in se. Et oritur, questio hec, tum ex difficultate rei in se, quia i Christo non est propria hypostasis, quæ cōfurgere deberet ex vnione animæ & corporis, tum ex erroribus eorum, qui negauerunt in Christo talem vnionem.

¶ In corpore 5. articuli vnica est conclusio responsiua questionis affirmatiue, cum suo corollario. Conclusio est ista: Necessesse est dicere, q̄ in Christo fuerit anima vnita corpori. Probatur: Ad rationem speciei humanae pertinet, q̄ anima corpori vnitur, ergo necessesse est quod in Christo anima fuerit vnita corpori. Antecedens probatur dupliciter. Primo: quia forma non constituit speciem, nisi per hoc quod est actus materiae: ex hoc enim patet quod non est speciei humana nisi anima sit actus corporis, quod est esse vnium corpori. actus enim est vnium materiae, cuius est a-

In q. 16. art. 1. c. & 3. dist. 6. q. 3. art. 1. & 4. cōt. g. 37. & 41. & 42. c. 215. Artic. 2. & 3. preced. Lib. 3. orth. fid. 1. circa medium.

In festo circuncid. domini in laudib.

3. dist. 2. q. 1. art. 3. q. 3. ex dist. 7. q. 1. art. 1. cir. princ.

ctus. Secundo: quia hoc, scilicet animam esse in corpore, est terminus generationis ordinatae à natura ad speciem. ex hoc nanque quod natura per generationem tendit ad speciem, & terminatur ad vnionem animæ & corporis, manifeste patet, quod species constituitur ex cōiunctione animæ & corporis.

Et sic patet antecedens. Consequenter vero probatur: quia Christus dicitur homo vnioce cum alijs hominibus. Probatur: quia est eiusdem speciei. Probatur: quia est in similitudinem hominum factus. Et est proculdubio sermo de similitudine substantiali: quia est sermo de similitudine hominum nō de similitudine hominum quantum, aut qualium, aut quomodo libet aliter se habentium; homo enim substantia speciei humanae, & non q̄ antitatis aut qualitatis nomen est. Ex hoc namq; quod eiusdem est speciei Christus, quatenus homo, cum alijs hominibus, sequitur manifeste q̄ si species humanae naturæ in alijs constituitur ex vnione animæ & corporis, in Christo quoque talis vnio exigatur. Corollarium est, q̄ cōtrarium dicere est hereticum. Probatur: quia derogat ueritati humanitatis Christi, vt patet ex dictis.

¶ In responsione ad primum eisdem articuli, dicitur hinc op̄m̄m ac clarum loquendi modum in hoc mysterio, scilicet quod ex vnione animæ & corporis in Christo non constituitur noua persona: sed ad præexistentem personam Lei, composita natura singularis ex anima & corpore adiuncta est. Cōpropter ergo ex hac anima & hoc corpore vnitis aut constituitur noua persona humana, aut antiqua persona constituitur in hoc, quod sit persona humana. Et hoc secundum uerificatur in Christo hypostasis enim uerbi Dei in quantum est hic homo, per naturam humanam hanc constituitur, vt Auctor in quarto contra Genes. capit. 49. in 10.

¶ Ad secundum dicendum, q̄ uerbu Damasceni potest intelligi dupliciter. Vno modo, ut referat ad humanam naturam, q̄ quidem nō habet rationem cōis speciei, s̄m q̄ est in uno solo indiuiduo, sed s̄m q̄ est abstracta ab oī indiuiduo, prout in nuda cōtēplatione consideratur, uel s̄m q̄ est i oīb. indiuiduis. Filius autē Dei nō assumpsit humanam naturam, prout est in sola cōsideratione intell̄s: quia sic nō assumpsisset ipsam rē humane nature, nisi forte diceret, q̄ humana natura est quedā idea separata sicut Platonicis: postuerit hominem sine materia: sed tunc filius Dei nō assumpsisset carnem, contra illud quod d̄r Luc. ult. Spiritus carnis & ossa non habet, sicut me uidetis h̄c. Similiter etiam nō potest dici, q̄ filius Dei assumpsit humanam naturam, prout est in omnib. indiuiduis eiusdem speciei: quia sic oēs homines assumpsisset. Relinquit ergo, ut Damasceni postea dicit in eodem lib. q̄ assumpsit naturam humanam in atomo. i. in indiuiduo, no quidē in alio indiuiduo, qd̄ sit suppositū uel hypostasis illius naturæ, quam in persona filij Dei. Alio modo potest intelligi dictum Damasceni. * ut nō referat ad naturam humanam, quasi ex vnione aīæ & corporis non resultet una cōis natura, quæ est

It. 1. medi.

It. 1. 10. 3.

Art. 1. huius quaest. ad 1.

Citatum in arg.

Vt patet in Arist. 1. metaph. tex. 6. & 5. per multos tex.

Lib. 3. c. 11.

Lib. 3. c. 11.

In solutione septem objectionis dicit. Quod est dicere personam. Verbi confitui in hoc qd est esse personam humanam p hac naturam humanam: hic n. homo personam humanam significat.

In responsione ad secundum eiusdem articuli aduerte, quod Damasceni uerbum tam tritum. f. uerbum assumptum naturam humanam in atomo, dupliciter exponitur. Primo, quod ly in atomo, importet ly in indiuiduo, & sic exponitur in littera presentis. Et quia proprie loquendo, natura humana in indiuiduo est idem quod natura humana in hoc homine, nam hic homo est in indiuiduo nature humanæ, & hic homo est hypostasis nature humanæ, & consequenter hac uerba insinuant, qd Verbum assumptum naturam humanam iam in hoc homine, iam in hypostasi, iam personatam, quia quod assumitur, praesupponitur assumptioni secundum naturam ordinem, id Auctor ad excludendum talem sensum addidit. Non in alio indiuiduo, quod sit suppositum hypostasis illius nature, quam in persona filii Dei. Iuxta quem modum exponuntur similes loquutiones in 6. & 7. di. 3. sent. ut patet ibi. Secundo exponitur facilius, ita qd ly in atomo, importet ly singularem: & sic clarus sensus est, quod Verbum assumptum naturam humanam singularem, quia assumptum naturam humanam hac. Et iuxta hunc sensum est ualde tritum, nec eget glossa.

In eadem responsione ad secundam circa uerba. Neque n. generatus est, neque unquam generabitur alius Christus, ex deitate & humanitate, in deitate & humanitate Deus perfectus, idem & homo perfectus.

AD TERTIUM dicendum, quod duplex est principium uitae corporalis. Vnum quidem est factiuum, & hoc modo uerbum Dei est principium omnis uitae. Alio modo est aliqd principium uita formaliter: cum n. uiuere, uiuentib. fit esse (ut dicit Philosophus 2. de anima) sicut unum quodque formaliter est per formam suam: ita corpus uiuit per animam. & hoc modo non ponitur corpus uiuere per uerbum, quod non potest esse corporis forma.

Super questionis secundae Articulum sextum.

In titulo articuli 6. ly accidentaliter, sumitur, ut distinguitur contra substantialiter ita quod modus coniunctionis in quatione ueritur, an substantialis, an accidentalis sit. Vbi aduerte quod postquam determinatum est, quod humana natura est coniuncta filio Dei in persona, queritur an sit coniuncta ei substantialiter, uel accidentaliter. Et hoc quia ut patet ex superius assignata latitudine unitorum alicui in persona, aliquid unitur Sorti in persona accidentaliter, ut albedo & reliqua accidentia quae sunt in Sorte, & aliquid unitur Sorti in persona substantialiter, ut membra sua & natura sua. Hec autem quae dicimus patent ex eo, quod dicens, Sortes est albus aut magnus, enuntiamus esse accidentale Sortis: dicens autem, Sortes est capitus aut homo, enuntiamus utrobique esse & substantiale Sortis. Quia igitur per se potest aliquid in persona uniri tam substantialiter, quam accidentaliter, ideo merito potest concludi, naturam humanam esse unam filio Dei in persona, queritur an sit illi unita substantialiter, an accidentaliter. Hic est sensus tituli.

In corpore articuli tres sunt principales partes, in prima narrantur duae haereses extremae circa quae situm. In secunda ad alteram earum reducuntur duae opiniones extremae posita a Magistro. In 6. dist. 3. sent. In tertia ponitur sententia fidei.

Quo ad primum, clare constat, allatas haereses esse extremas, dum Euthicetis error coniunctione in Christo instanti substantiali esse dicit, quod ex substantijs duabus coposita est natura: Nestorij autem error coniunctione ista in tantum accidentalem posuit, qd separauit personam filij Dei a persona filij hominis. Ille confundit naturas, & unam tam naturam, qd persona posuit esse in Christo: iste separauit & naturas & personas, dicens in Christo duas esse & naturas & personas: coniunxit autem eas accidentali unione penes quinque, ut in littera clare habet. Haec de primo.

ARTICVLVS VI.
Vtrum natura humana fuerit unita uerbo Dei accidentaliter.

AD SEX. VM sic proceditur. Videtur, quod humana natura fuerit unita uerbo Dei accidentaliter. Dicit enim Apost. Philip. 2. de filio Dei, quod habitus inueniuntur ut homo: sed habitus accidentaliter aduenit ei, cuius est, siue accipiatur habitus, prout est unum de decem praedicamentis, siue prout est species qualitatis. Ergo humana natura accidentaliter unita est filio Dei.

Præter. Omne quod aduenit alicui post esse completum, aduenit ei accidentaliter: hoc. n. dicimus accidens, quod potest & adesse & abesse alicui præter subiecti corruptionem. Sed natura humana aduenit ex tempore filio Dei, habenti esse perfectum ab aeterno. Ergo aduenit ei accidentaliter.

be ex parte unius extremi, hoc est Nestoriani erroris se tenent. Nam utrique conueniunt in hoc, qd ponit in Christo diuersas hypostases, ita qd alia est hypostasis filij Dei, & alia hypostasis filij hominis, ac p hoc utriq. separat in Christo & naturas & hypostases seu supposita. Et accidentale proinde unione ponit humanam naturam ad personam filij Dei, quamuis diuersimode: quia primi ponunt sub nomine personae, dicendo hypostases duas uniri in persona: quod monstratum est non esse intelligibile, nisi personae nomen accidens significet. Alij uero ponunt uniri per modum uestis, constat namque qd esse uestitum, accidentale tamen esse ponit in persona, quae uestita est. Et omnia clare patent in littera.

Quo ad tertium primum ponitur sententia fidei, quae uere est media, scilicet unio est secundum substantiam, ut suba importatur per personam, hypostasim, uel suppositum, & hoc contra Nestorij & posteriores magistros, & qd non est secundum substantiam, ut substantia importatur per essentiam, naturam seu quidditatem, & hoc contra Euthicetum & Dioscorum. Probaturq. auctoritate sextae Synodi, ubi patet, unione carnis ad uerbum Dei secundum compositionem, quae est secundum substantiam, confessam esse. Secundo modum loquendi docet circa recitatas sententias tres a Magistro sent. in 6. dist. tertij, qd nulla earum uocanda est opinio, sed secunda dicenda est sententia doctrinae fidei, tam prima autem qd tertia haeresis a concilio danata appellata est. Vbi scito qd licet tempore Magistri sent. & illorum magistrorum, quorum hic Auctor meminit, iam essent danatae ambae istae haereses: quia tunc oculum erat comprehendi positiones istas sub illis damnatis, & putabatur istas ab illis tunc distare, ut separatae essent ab illis, ideo excusati fuerunt & auctores & sequaces earum, & qui tunc opinioniones illas habuerunt. Sed ex quo tanta concessa est posterioribus perspicacitas, ut uiderent & discernent inter illas, & unicuique locum suum darent, non iam plus excusarent qui hmoi positiones, ut opinioniones astruerent.

In responsione ad primum & ad secundum aduerte primo, qd coe est utriq. habitui & accidet uniri & accidentaliter. Sorti nam indumentum non nisi accidentale esse ponit in Sorte: esse, n. uestitum accidentale esse est, & albedo accidentale esse ponit in Sorte: differentia autem inter ipsa est, qd indumentum est in se substantia quada, puta panus laneus, albedo autem est in se accidens, ita quod albedo & est in se accidens, & accidentaliter coniungitur Sorti. Indumentum autem est in se substantia, sed accidentale tamen esse confert Sorti, f. esse uestitum. Et quia natura humana est in se substantia, & aduenit uerbo Dei post eius esse completum, ideo accidentaliter coniuncta uerbo Dei assumata est: quemadmodum habitus seu indumentum accidentaliter iungitur Sorti.

Tertia S. Thomae. B 4. Sed

1. n. 17. q. 1. c. Et 3. dist. 6. q. 3. art. 1. Et 4. con. ca. 37. et. & 49. Ex unio. art. 1. cor. & ad 3. Et opu. 3. ca. 217. Et Phil. 2. col. 5.

*It. 3. c. 3. in medio.

11. 1. 1081. 37. 10. 3.

hinc ad 1. in

ter in 1. me. 1. tex. 5. per 5. tes.

c. 11.